

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СОЦІО-ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ТЕРИТОРІЇ

Ю.В.Тараненко, аспірант

Сумський державний університет, м.Суми

В умовах глобалізації та регіоналізації, в результаті дії різних факторів, розвиток соціо-еколого-економічної системи набуває всеохоплюючого і, разом з тим, загрожуючого характеру (зокрема, щодо соціо-екологічної складової та з причини нерівномірного регіонального розподілу та розміщення економічних об'єктів та природних умов і природних ресурсів).

Зараз у світі набула поширення концепція “нового регіоналізму”, яка наголошує на підвищенні ролі регіонів в розвитку держави; в її основі лежить принцип аналізу використання внутрішнього потенціалу території та найпліднішої взаємодії основних економічних суб'єктів, що діють на цій території. Але так само потрібно врахувати можливі ризики і наслідки використання цього потенціалу (екологічні, економічні, соціальні).

Становлення в Україні соціально орієнтованої економіки призводить до необхідності врахування в регіональному розвитку всіх можливостей та загроз соціо-еколого-економічної системи взагалі, виходячи з об'єктивних передумов розвитку кожного регіону зокрема.

Як відомо, економічний розвиток може проходити двома шляхами – еволюційно (більш тривало, поступово) чи революційно (швидко, ривками), причому об'єктивним має бути економічне зростання. За умов екстенсивного зростання, економічного розвитку може і не спостерігатися, але економічне зростання матиме місце.

Регіональна еколого-економічна система має свою історію, свій потенціал розвитку, що реалізується спільними діями місцевих і державних органів влади, а також за допомогою дії ринкового механізму. Таким чином реалізується управління соціо-еколого-економічною системою, ефективність впливу якого втілюється в збільшенні такого інтегрального показника, як життєвий рівень населення. Він набуває важливого значення, бо вміщує в собі і кількісні, і якісні характеристики розвитку, тобто охоплює цілий комплекс оцінок.

На наш погляд, щоб розглядати регіональну соціо-еколого-економічну систему, потрібно враховувати її потенціал та можливості його ефективного використання з врахуванням екологічного фактору, перспективи міжрегіональної співпраці як в межах України, так і поза її межами, розвиток факторів, що мають непряме відношення до економіки (наприклад, розбудова громадянського суспільства), а також можливості і перспективи розвитку економічної інфраструктури регіону.

Взагалі, траєкторії розвитку еколого-економічної системи бувають доволі різноманітними, але вони все ж таки пов'язані з глобальними якісними зрушеннями, що відбуваються під впливом різних чинників (від загальноцивілізаційних процесів до політичних процесів в межах країни). Тому процеси розвитку за своєю суттю наповнені об'єктивним змістом - як за передумовами, так і за реалізацією та наслідками, але суб'єктивний фактор при цьому існує як необхідна ініціативна і рушійна сила.

Також, важливу роль у визначенні напрямків і темпів розвитку системи відіграє економічний механізм, він визначає характер взаємозв'язків в системі. Як зазначено в [1], через економічний механізм природокористування та природоохоронної діяльності здійснюється управління еколого-економічним розвитком національного господарства та виявлення і впровадження нових або більш досконалих економічних форм і зв'язків їх взаємодії, адекватних ідеї екологозбалансованого самопідтримуючого розвитку та раціоналізації природокористування, що потребує перманентних заходів щодо екологізації суспільного виробництва.

Відтворювальну структуру складної соціо-еколого-економічної системи можна представити у вигляді постійно відновлювального циклу, в якому існують основні структурні залежності, а також механізм самоорганізації і самоуправління. У відтворювальній структурі відображаються вартісні, матеріально-речові, соціально-економічні, еколого-економічні та еколого-соціальні пропорції. На наш погляд, найважливішого значення в аналізі подальшого розвитку системи на даному етапі набувають еколого-економічні та еколого-соціальні зв'язки, бо саме через них формуються всі інші зв'язки і саме при оптимальному співвідношенні екологічної, економічної і соціальної складової можна прогнозувати стабільний рівень зростання інтегрального показника життєвого рівня населення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1.Веклич О.О. Економічний механізм екологічного регулювання в Україні. - К.: Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів, 2003. - 88 с.